



Rózsakert, mint közösségi színtér

„Utasok vagyunk... de az élet nemcsak utazás, hanem szobrászmunka is: valami szépet kihozni önmagunkból, az élő anyagból – s ezt a környezetünkre is kiterjeszteni.”

/Németh László/

Nyírgyulaj Község a Délkelet-Nyírség meghatározó nagyságú és elhelyezkedésű 2000 fős települése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A kis község a Mária úton, Közép-Európa Zarándokútján helyezkedik el. Műemlékei kis számban találhatóak, az odalátogatók azonban megismerhetik a jellegzetes nyírségi életet, a kultúra és szokások keveredését, a falusi emberek dolgos hétköznapjait és ünnepnapjait. A községben jelentős szerepet tölt be a Szabolcsi Fiatalok a Vidékért Egyesület. Nyírgyulajban a hátrányos helyzetű családok száma kimagaslóan magas. Az itt élők főként mezőgazdasággal foglalkoznak, illetve zömében vállalkozásokat működtetnek. A 2007-ben alapított egyesület széleskörű nonprofit tevékenységet folytat, ma már nem csupán Nyírgyulajon, hanem a kistérségben is. A szervezet legfőbb célja az önkéntességen keresztül a helyi tehetséggondozás, az iskolán kívüli egyéni és csoportos fejlesztés, a foglalkoztatás bővítése, ezen belül a fiatalok településen való elhelyezkedésének segítése, és a helyi közösségek működésének

támogatása. Ennek kiváló példája a községben indított „Rózsakert, mint közösségi színtér” program. A kiváló közösségi kezdeményezés tartalmáról, fontosságáról és hatásairól beszélgettem Barkaszi Judittal, az egyesület elnökével.

Nagy Edina: *Kedves Judit! Hogy jött létre ez az egyesület és milyen céllal?*

Barkaszi Judit: 2007-ben tíz társammal együtt, akik többségében pedagógus és népművelő végzettséggel rendelkezünk, közösen alapítottuk meg az egyesületet. Mindannyian falvakban éltünk, megtapasztaltuk a falusi élet előnyeit és hátrányait is. Szerettünk volna közösséget építeni, a vidéki élet szerethetőségét megmutatni annak érdekében, hogy már a gyerekek is meg tudják azt fogalmazni, miért jó a településen élniük. Élményeket szerettünk volna szerezni nekik. Az már a kezdetekkor kiderült, hogy elsősorban gyerekekkel szeretnénk foglalkozni.

N. E.: *Kiváló kezdeményezés. Milyen módszerrel tudtátok bevonni a gyerekeket?*

B. J.: Amikor elkezdtük a munkát, és kérdeztük a gyerkőcöket, hogy mit szeretnek a településükben, a válasz szinte minden esetben az volt: semmit. Nem történik itt semmi. Ez volt a kezdet. Értettük miről beszélnek, hiszen mi is



átéltük többen ezt az érzést gyerekorunkban. Belevetettük magunkat a munkába, rengeteget beszélgettünk gyerekekkel, települési döntéshozókkal, feltérképeztük a közösségi életet, illetve annak hiányát, és felállítottunk egy „akciótervet”. Minden héten közös sütés-főzést hirdettünk, melyre először a gyerekek kezdtek el járni, majd megjelent egy-két érdeklődő szülő is. Ennek köszönhetően, szinte észrevétlenül beindult a közösségépítés Nyírgyulajon.

N. E.: *Ha jól értem, akkor 2007-ben a semmiből építkeztek. Nemcsak közösségek nem voltak a településen, hanem közösségi színtérrel sem rendelkezett Nyírgyulaj. Mit lehetett ez ellen tenni?*

B. J.: Elkezdtünk pályázatokat nézegetni, kerestük a lehetőségeket. Közben játékos módon, az iskolai tanítás után interaktív esz-

közössel megkezdjük a gyerekekkel a közös tanulást a 2013. évben induló Tanodánkban. Sok problémát okozott, hogy a gyerekek butának tartották saját magukat, nem hittek abban, hogy ők is értékesek. Mi szerettünk volna segíteni nekik abban, hogy tűzzenek ki célokat, és higgyenek magukban, legalább annyira, mint amennyire mi hiszünk bennük. Épült egy ház, ahova kezdetben kevesen jártak, majd elterjedt, hogy nálunk jókat lehet enni, és így sokan kíváncsiak voltak ránk, hogy mit is csinálunk mi a közösségi házban. Az igaz, hogy meg kellett adni a kezdő lökést a helyieknek, de utána igazi közösségi térként kezdtünk el működni, alulról jövő kezdeményezéssé alakult, amit elindítottunk. Egyre többen voltak körülöttünk, jöttek az igények a gyerekek és a szüleik részéről is. Szerettek hozzánk járni, a mindennapok részévé vált, hogy eljönnek a közösségi házba. Felmerült az igény a szülők és felnőttek részéről, hogy velük is kezdjünk el foglalkozni, szervezzünk nekik is programokat.



Hungarikum Játsszóház



Család és közösség

N. E.: *Ez indokolta a „Rózsakert, mint közösségi színtér” közösségépítő folyamat elindítását?*

B. J.: Az Egyesület már évek óta dolgozik a közösségi tervezés módszerével, azonban eddig az egyébként is aktív lakosok bevonásával történt a programjaink szervezése. Az a tapasztalat, hogy a helyi közösségek külön-külön jól működnek, de nincsenek egymással, valamint a közösséghez nem tartozó helyiekkel szoros kapcsolatban. A Nemzeti Művelődési Intézet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatóságának szakmai és módszertani támogatásával, a helyi közösségek egy nagy közösségbe való egyesítését, valamint éppen a visszahúzódó, a környezetében történő dolgokkal jellemzően közömbös réteg megszólítását tűztük ki célul, a Tanodába bevont gyerekeken és Nyugdíjas Klub tagjain keresztül.

N. E.: *Milyen szakmai elemek vannak a programnak?*

B. J.: Nyírgyulaj településen az évek óta meglévő közösségfejlesztési kezdeményezések szakmai, módszertani támogatásával, hagyományokat és helyi értékeket be-

mutató rózsakert kialakítását terveztük, ehhez kapcsolódóan pedig egy 7 hónapos közösségi program megrendezését, melynek keretében megvalósul egy közösségi tér, a Rózsakert létrehozása. A nyitó rendezvényen, a rózsák ültetésén már túl vagyunk. Az elkövetkező négy hónapban a gyerekek megrendezik a Szafi Tanoda Rózsakert Napokat. Ennek keretében a Nyugdíjas Klub tagjai bemutatják a gyerekeknek a régi, hagyományos ételek elkészítésének fortélyait, és régi népdalokat tanítanak az ifjúságnak. Továbbá a rózsák bemutatásához készítik el a bemutató anyagokat. Megtervezik a Rózsakert környezetének, sétányának, tanösvényének kialakítását. A családok nagy érdeklődésére való tekintettel, a Rózsakert Védnök cím elnyeréséért Vándor kupát indítunk. Az értékmentő munka rendezvényeként kerül értékelésre, és Rózsagondnok kuponokat gyűjthetnek a családok. A legtöbb kupont gyűjtő család lesz a Rózsakert védnöke egy teljes évig. Ezen kívül a rendezvények közötti időszakban gyűjtőmunka történik a helyi értékekkel, népszokásokkal kapcsolatban, melyből a résztvevők minden



Rózsültetés zenekísérettel

rendezvényen bemutatják a legérdekesebb anyagokat.

N. E.: *Túl vagytok a nyitórendezvényen, melynek keretén belül elültetésre kerültek a rózsatövek. Én magam is tapasztaltam, mennyire jól sikerült ez a közösségi megmozdulás, hiszen a rózsák elültetésében a megyei igazgatóság munkatársai is aktívan részt vettek. Mi volt a nap programja, és milyen konklúziókat vontatok le belőle?*

B. J.: Június 8-án tartottuk a rózsültetést, azaz a nyitó ünnepséget, melyen a település nyugdíjas szervezete mutatkozott be, kemencés ételek készültek, régi nótákat énekeltek, tudásátadás, -átvétel céljából. Kézműves foglalkozás, hungarikum vetélkedő, néptánc bemutató, népzenei előadások, táncház is szerepelt a programban, így mindenki megtalálta a számára megfelelő időtöltést. A nap fénypontja az ebédet követően a rózsatövek közös elültetése volt. Összesen 52 db rózsató került új helyére. A rendezvény plusz hozadéka az önkéntes bázisunk további gyarodása, nemzetközivé válása.

N. E.: *Mit értesz azalatt, hogy nemzetközivé válás?*

B. J.: A rendezvény híre, futótűzként terjedt el először a térségben és baráti kapcsolatokon keresztül az Erdélyben, Vajdaságban, Kárpátalján élő honfitársaink körében, valamint a velük együttműködő holland szervezetek között egyaránt. Nagy öröm volt látni, hogy a holland gyárigazgató, a nyírgyulaji tanodás gyerek, a vajdasági népzeneész, az erdélyi lelkész a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársainak kezdeményezésére, egy

közös cél érdekében, elindítottak egy közösségi együttgondolkodást a résztvevőkben. Igazi nagy öröm számomra, hogy folyamatosan jönnek az újabbnál újabb ötletek a Rózsakert jövőbeni funkcióival kapcsolatban, és időközben kaptunk meghívást a vajdasági vendégeinktől, hogy augusztus végén menjünk el Törökbecsére bemutatkozni, és felkérték minket, hogy a Szafi Rózsakert közösségépítő programunkat jó gyakorlatként ismertessük.



Néptánc

N. E.: *Minek tulajdonítod ezt a „nemzetközi” sikert?*

B. J.: Ez a program kiváló példa arra, hogy a helyben már meglévő közösségi kezdeményezéseket, megfelelő módszertani támogatás mellett, hogyan lehet szakmailag magasabb szintre emelni, és hosszú távon követendő példaként felmutatni. Értem ezalatt azt, hogy a már meglévő, helyi közösségeknek szükségük van folyamatos szakmai mentorálásra. Másik dolog, hogy az önkéntesség az egyesület életében kihagyhatatlan szerepet tölt be, és az ilyen közösségi programokkal lehet ezt hosszú távon is működtethetővé és fenntarthatóvá tenni.

N. E.: *Véleményed szerint mivel tartható fenn a program sikere?*

B. J.: Ahhoz, hogy az élő, létkető közösség továbbra is motivált legyen, és a fiatalok számára is újra vonzóvá tegyük a vidéki életet, nagy szükség van az önkéntesek áldozatos munkájára. A mi felelőségünk és küldetésünk az, hogy a helyi kezdeményezéseket felkaroljuk, annak érdekében, hogy arra a kérdésre, mit szeretnek a településükben, ne az legyen a válasz, hogy „semmit”.

N. E.: *A program mostani szakaszában, mit gondolsz, Nyírgyulaj lakosságának életében milyen hatása lesz ennek a kezdeményezésnek?*

B. J.: Ez egy olyan folyamat a helyi lakosság körében, mely hozzájárul a formális és informális kisközösségek kialakulásához, a társadalmi integrációt elősegítő programok tárházának bővítéséhez és ezzel egyidejűleg a generációk közti együttműködés erősödéséhez. Specifikus célunk a helyi igényekre építve, a helyi értékek és hagyományok megőrzése, továbbadása mellett olyan értékteremtő, figyelemfelhívó programok szervezése, mely a célcsoport számára is fejlődési lehetőséget biztosít a tár-



Táncház

sadalmi felelősségvállalás és szolidaritás terén, miközben közösségi aktivitásra sarkallja őket. A közösen végzett tevékenységek révén pedig hozzájárulunk a családi összetartozás erősödéséhez is. További célunk, hogy a bevont, számos problémával küzdő családok életminőségét javítsuk, szemléletüket formáljuk, közömbösségüket a településért tenni akaró és tenni tudó motiváló erővé fordítsuk.

N. E.: *Ha jól értem, ez a program települési szinten valósul meg mégis hatása van, azt hiszem nyu-*

godtan fogalmazhatunk úgy, az egész térségre.

B. J.: Ez így igaz. A program katalizátora és jó gyakorlata lehet a térségben a közösségfejlesztésnek tekintettel arra, hogy már évek óta meglévő közösségi kezdeményezésre és valós igényekre épül. A Nemzeti Művelődési Intézet szakmai módszertani támogatásával minden esély megvan arra, hogy hosszútávon fenntartható és önmagát mindig megújítani tudó folyamat valósuljon meg, nem csak Nyírgyulajban, hanem az egész megyében.

NAGY EDINA andragógus, kommunikáció szakos bölcsész, művelődésszervező, újságíró, film-, video- és kultúráközvetítő, PR menedzser. Nyíregyházán született, tanulmányait is Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében folytatta, és közel 10 évig volt egy többfunkciós közművelődési intézmény vezetője, ahol kiemelt hangsúlyt fektetett a helyi kultúra gondozására, a község természeti, közösségi értékeinek megismertetésére és ápolására, valamint segítette a helyi közösségek létrejöttét. A Nemzeti Művelődési Intézet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatóságának 2018 óta munkatársa.

BARKASZI JUDIT családjával Nyíregyházán él, két fiúgyermek van. Munkahelye Nyírgyulaj település, ahol a helyi önkormányzatnál dolgozik jegyzőként. Az egész életén át tartó tanulás mindig fontos szerepet játszott az életében, először történelem szakos tanár, művelődésszervező, valamint andragógus és kulturális menedzser képezéseket szerzett Nyíregyházán, majd Debrecenben és Miskolcon terület- és településfejlesztési, ezt követően pedig közigazgatási tanulmányokat folytatott. Jelenleg is a közigazgatásban dolgozik, de a közművelődés, oktatás mindig is központi helyet foglalt el az életében. A 2007 óta működő Szabolcsi Fiatalok a Vidékért Egyesület alapító tagja, majd 2014-től az intézmény elnöke. Fontosnak érzi, hogy a hátrányos helyzetű térségekben élő gyermekeknek sikerüljön jövőképet nyújtani, éppen ezért számos önkéntes közösségfejlesztő kezdeményezés elindításában segít a településen és a térségben egyaránt. 2013 óta végez oktatási tevékenységet az egyesület által működtetett SZAFI Tanoda szakmai vezetőjeként. Gyerekkorától falun élt, emiatt nagyon jól ismeri a vidéki élet előnyeit és hátrányait.